

HUR VILL VI HA DET? VAR SKA VI BO? - seminarierapport

Åbo svenska pensionärsklubb och Äldrerådet i Åbo stad ordnade tillsammans ett boendeseminarium för svensk- och tvåspråkiga seniorer i Åbo den 6 april 2022. Seminariet hölls i St Henrikssalen på Österlånggatan 42 i Åbo. Avsikten med seminariet var att ge information om boendeservice- och boendeformer i Åbo och att tillsammans reflektera över utmaningar som är förknippade med boende på äldre dar.

Seminariet intresserade glädjande många. Cirka 80 seniorer lyssnade till experter och trivdes i varandras sällskap.

Seminariets teman hade rubriker som: **Vad ingår i hemservicen och var kan jag få hjälp? Passar ett gemenskapsboende mig? När blir en flytt till ett servicehus aktuellt? Vad kostar det?**

Behovet av rådgivning och handledning är stort. Förutom behovet av information om vilka tjänster som står till buds uttrycker frågorna också en oro över hur livet kommer att förändras om och när de egna krafterna sinar och hjälpbehovet ökar. Alla önskar sig en lugn och trygg tillvaro men många är bekymrade över bristande resurser inom äldreomsorgen och hur den egna ekonomiska räckta till.

Program

kl 13:00 **Välkomna!**

Bakgrund och översikt, Margita Vainio, styrelsemedlem ÅSP, medlem i Äldrerådet
Åbo – en stad för seniorer att må bra i, Biträdande borgmästare Elina Rantanen

Kaffe - med frågor och reflektion

14:00 **Vad ingår i hemservicen, var kan jag få hjälp?** Minna Sahlgren, Hemtjänst Folkhälsan i Åbo (zoom)

Passar ett gemenskapsboende mig? Gun Eklund, VD Folkhälsan (zoom), Henrik Karlsson, VD Stiftelsen Eschnerska Frilasarettet

Paus - med förfriskningar

15:00 **När blir ett flytt till ett servicehus aktuellt?**

serviceutbud på svenska i Åbo, lagstiftning, struktur och organisation, värderingar, kvalitet, utmaningar och avgifter

Jukka-Pekka Kuokkanen, VD Barkbackens servicehus, Fredrika Abrahamsson, VD Stiftelsen Hemmet, Sabina Karlsson, ekonomichef Barkbackens servicehus

ca 17:00 **Hur går vi vidare? Seminariet avslutas. TACK!**

Allt går inte som på Strömsö! Coronan satte käppar i hjulet för flera inledares medverkan och därtill var det ytterst problematiskt att få stadens tjänstemän inom den sociala sektorn att ställa upp. Då detta ändå sedan någorlunda lyckades inföll socialsektorns strejk samtidigt med seminariet, vilket resulterade i att socialarbetarnas inlägg föll bort.

Margita Vainio, som var seminariets ledare hälsade välkommen både på Äldrerådets vägnar och på Åbo svenska pensionärsklubbs vägnar. Jouko Laakso som är Äldrerådets viceordförande kunde pga av smittan tyvärr inte ställa upp.

Äldrerådet är ett lagstadgat organ och finns i alla kommuner. Äldrerådet i Åbo består av 15 medlemmar; 7 som utses av politiska partier och 8 av organisationer. Rådet är en kanal för seniorer att delta i och försöka påverka stadens olika sektorer (social- och hälsovård, trafikplanering, bostadsplanering, stadsplanering, kultur- och fritidsverksamhet mm) och föra fram äldres synpunkter och problematik. Äldrerådet kan också ta initiativ och avge utlåtanden i frågor som berör den äldre befolkningen i staden. Dessutom ordnas träffar och möten av olika slag. Äldrerådet i Åbo har ett mycket ambitiöst program under ordförande **Marjut Aaltos** ledning. Till den del ärendena har berört social-och hälsovården överförs dessa till de nya välfärdsområdenas äldreråd. Om Äldrerådet i Åbo stad kan du läsa mera om på <https://www.turku.fi/sv/beslutsfattande/aldreradet>.

Åbo - en stad för seniorer att må bra i

Biträdande borgmästare **Elina Rantanen**, som framförde stadens hälsning, försäkrade att Åbo vill ta hand om sina seniorer på bästa sätt. Rantanen redogjorde i korthet för det sk *borgmästarprogrammet* som definierar stadens politiska prioriteringar för mandatperioden 2021-2025 och vilket alla fullmäktigegruppen har godkänt. Utgångspunkterna i programmet är att *"Åbo ska vara en öppen, företagsam och internationell stad som utnyttjar sin tvåspråkighet som en rikedom och en möjlighet"*. Jämlikhet, jämställdhet, positiva klimatgärningar och cirkulär ekonomi är ytterligare värderingar som framförs. Listan på goda mål är lång och kretsar bland annat kring högklassiga tjänster och en trivsamt och trygg bostadsmiljö för alla invånare. Borgmästarprogrammet i sin helhet hittar du på Åbo stads hemsida <https://www.turku.fi/sv/beslutsfattande/borgmastarprogram>.

Från år 2023 övergår äldreomsorgen till den del det gäller social- och hälsovård till Egentliga Finlands välfärdsområde. Planeringen pågår intensivt, bl a ska en personal på över 20000 anställda överföras till den nya organisationen. Det återstår att hoppas att också äldreomsorgen kan prioriteras och får tillräckligt med resurser och att den svenska servicen kan tryggas.

Seminariets bakgrund och översikt

Margita Vainios översiktsbild över boendeservice och boendeformer finns i bilaga.

Förutsättningar för ett kvalitativt boende för alla beror på hur vår lagstiftning utformas, hur samhälls-och stadsplaneringen beaktar behov och intressen och vilka resurser som står till buds. För den enskilda är det viktigt att ta det egna ansvaret för sitt boende t ex genom att se till att testamenten, intressebevakningsfullmakt är i skick och att alla bidrag som finns att få t ex från fpa är sökta. Men den avgörande faktorn kan ändå vara att närmiljön med barn och barnbarn, vänner och bekanta står till hjälp då det behövs. Det kan också vara skäl att påpeka att lagen numera understryker vikten av den enskildas människans självbestämmanderätt. Så var det inte förr!

De flesta vill bo i sina egna hem så länge det är möjligt. Samhället stöder hemmaboende på flera olika sätt bl a genom renoveringsstöd, skatteavdrag, hemservice av olika slag, stöd till anhöriga och en mängd kultur- och fritidstjänster. Den tredje sektorns organisationer gör därtill ett värdefullt och uppskattat arbete bland äldre personer.

Vad ingår i hemservice, var kan jag få hjälp?

Tyvärr kunde ingen från Åbo stads hemservice ställa upp och redogöra för Åbo stads stöd till hemmaboende.

Då ett behov av stöd och service i hemmet blir aktuellt är det viktigt att kontakta en servicehandledare i staden. Servicehandledarna betjänar på Monitori (kopkolmio) varje vardag. Servicehandledare **Annika Lönnroth** betjänar på svenska på tel nr 04074931871 Ta kontakt med servicehandledaren om du behöver hjälp så att din fråga blir registrerad och eventuella vidare åtgärder kan vidtas!

Servicehandledaren ger information om verksamhet och service som erbjuds av staden, företag och organisationer och som lämpar sig för individuella behov. Målet med servicehandledningen är att stöda ett meningsfullt liv och äldres förmåga att klara sig i sitt eget hem så länge som möjligt.

Vid behov görs en mera omfattande utvärdering av servicebehovet. Under ett hembesök utreds stödbehovet och i diskussionerna kan -om personen så vill - delta också en anhörig eller vän. Utredningen av servicebehovet ska utmynna i en vårdplan. Servicehandledningen är avgiftsfri men förutsätter att staden har fattat ett formellt beslut om rätten till service.

Hemvården omfattar förutom stöd i vardagen också service i form av bastu/tvätthjälp, måltidsservice, trygghetstelefon och servicesedlar för städning. Svenskspråkig servicehandledning till nya kunder ges på tel [02 262 6174](tel:022626174) eller [040 673 8216](tel:0406738216).

På <https://www.turku.fi/sv/social-och-halsovardstjanster/service-aldre/servicehandledning-aldre> finns mera information.

I diskussionen framgick att det tyvärr finns stora brister i hemvården i Åbo idag. Hemvårdarna räcker inte till för alla och i synnerhet äldre i dålig fysisk form kan få vänta länge på tillräcklig tillsyn, vilket ökar känslor av otrygghet och ensamhet. Principen att alla ska få bo hemma så länge som möjligt är nödvändigtvis inte alltid den bästa för alla. Brister i hemservicen beror till stor del på personalbrist, hemvårdarna höga sjukfrånvaro och tunga arbete men kan också härledas till att stadens (och statens) resursering av äldreomsorgen överlag är på en låg nivå. Det kan konstateras att Finland satsar minst på äldreomsorgen jämfört med andra nordiska länder.

Servicehandledare **Minna Sahlgren** berättade om Folkhälsans hemtjänst. På grund av Folkhälsans eget evenemang deltog Minna Sahlgren i seminariet virtuellt, vilket medförde en del tekniska problem bl a var hörbarheten mycket dålig. Folkhälsan garanterar hemtjänst på svenska och strävar efter att samma vårdare besöker servicemottagaren varje gång. Servicen kan bestå av t ex städning, klädvård, matuppköp, sällskap och/eller av hjälp med personlig hygien, tillsyn och matlagning och ytterligare medicinutdelning.

Folkhälsan är serviceproducent för Åbo stad, vilket innebär att det är möjligt att använda Åbo stads servicesedel som betalningsmedel. Mera om Folkhälsans hemservice finns på Folkhälsans hemsida <https://www.folkhalsan.fi/vardochservice/servicetjanster/hemtjanst-och-hemsjukvard/hemtjanst-i-abo/> Kontakta Minna Sahlgren tel [044 757 8870](tel:0447578870) för ytterligare information.

Särskilt stöd och särskild handledning behövs vanligtvis då nån i familjen drabbas av en minnessjukdom. **Hanne-Maarit Mantsala** från Egentliga Finlands Minnesförening rf (muistiturku.fi/sv) gav viktiga upplysningar om minnesstörningar och anhörigstöd. Föreningen erbjuder information om olika stödformer och aktiviteter och ger stöd och handledning i frågor som berör hjärnhälsa, minnet eller minnessjukdomar. Att anhöriga till personer med en minnessjuk närstående får tillräckligt stöd är avgörande för den anhörigas ork och psykiska hälsa. Minnesföreningen, Röda korset och Folkhälsan i Åbo ordnar **Närståendecafé** med träffar för anhöriga som ger deltagarna möjlighet att möta andra i en liknande livssituation och dela upplevelser och erfarenheter i förtroende. Mera information ger **Eva Björkqvist** på Folkhälsan i Åbo tel [040 516 5679](tel:0405165679).

Passar ett gemenskapsboende mig?

En förändring i boendet kan bli aktuellt av olika anledningar; huset eller lägenheten är för stor, trädgårdsarbetet för tungt eller hälsan har försämrats. *Seniorboende* kan vara ett alternativ. Begrepp som används är också mellanboende eller gemenskapsboende. Gemenskapsboende kan finnas i form av hyresbostäder eller ägobostäder, drivas i privat eller offentlig regi och erbjuder olika omfattning av service. Då en flyttning till ett gemenskapsboende blir aktuellt på sociala grunder (vårdplan) kan staden bidra till kostnaderna genom att bevilja en servicesedel.

VD **Henrik Karlsson** från Stiftelsen Eschnerska frilasarettet berättade om stiftelsens projekt *Välfärdskvarteret Kaskia*, som förutom hyreslägenheter för seniorer också inrymmer ett mera omfattande social- och hälsovårdscenter vid Åbolands sjukhus. Hyresbostäderna planeras vara färdiga år 2024. Henrik Karlssons presentation finns i bilaga.

Folkhälsan erbjuder sedan flera år tillbaka seniorboende i olika former på många orter i Svenskfinland. För självständigt boende erbjuds hyres-eller ägobostäder med den servicenivå man själv väljer eller serviceboende, som innehåller måltider, städning och en viss grundservice, som bestäms i serviceavtalet och som kan kompletteras med hemtjänst och hemsjukvård. För den som behöver omsorg dygnet runt inkluderas i servicen också måltider, städning, klädvård mm. Ett stort hjälpbehov kan t ex personer som lider av en långtgången minnessjukdom ha.

På grund av tekniska problem kunde VD **Gun Eklund** inte delta med sin presentation på boendeseinariet. På *Folkhälsans gemenskapsboende i Åbo*, Luolavuorivägen 7 A erbjuds möjligheter att hyra en bostad och få hjälp och sällskap i vardagen. Mera information om seniorboendet ger **Minna Sahlgren** på tel 0447578870.

Åbo stad har för närvarande ett gemenskapsboende på Hirvensalo och flera privata seniorboenden - som i första hand ger betjäning påå finska – på kommande.

När blir ett flytt till ett servicehus aktuellt?

I Åbo finns två privata servicehus som erbjuder svensk-och tvåspråkig omsorg, *Stiftelsen Hemmet* och *Barkbackens servicehus Ab*. Åbo stad erbjuder i egen regi ingen svenskspråkig dygnetruntomsorg. Direktörerna **Fredrika Abrahamsson** och **Jukka-Pekka Kuokkanen** berättade om kvalitet och utmaningar i servicehusverksamheten och ekonomichef **Sabina Karlsson** höll ett uppskattat inlägg om vad det kostar att bo i ett servicehus. Deras inlägg finns i bilagor. Hemmet erbjuder därtill en omtyckt dagservice på *Villa Vinden* inkluderande dagverksamhet och goda luncher. Om detta berättade **Johanna Slotte-Dufva**.

Sammandrag

Boendeseminariets centrala syfte var att ge information om boendeservice och boendeformer för svenskspråkiga seniorer i Åbo och lyckades till denna del visa på att utbudet är mångsidigt även om det finns brister och utmaningar. Den privata omsorgssektorn kompletterar på ett avgörande sätt den offentliga. Utan Folkhälsans, Hemmets, Barkbackens och de frivilliga organisationernas insatser skulle den svenskspråkiga servicen vara på en mycket lägre nivå. Systemet med köptjänster och servicesedlar möjliggör att svenskspråkig service kan upprätthållas och anlitas.

Behovet av *information, rådgivning och handledning* är uppenbart. Den information som idag finns är splittrad, svårtillgänglig och tillgodoser inte pensionärernas behov. Åbo stads hemsidor upplevs av många som invecklade och det är svårt att hitta till rätt information. Eftersom hemsidorna i princip är en översättning av de finska sidorna så upplevs innehållet heller inte alltid relevant.

Den individuella rådgivningen som ges av Åbo stads socialhandledare önskas att ges en mera framträdande roll. Majoriteten av seminariedeltagarna - potentiella kunder - kände överhuvudtaget inte till tjänstens existens. Då social- och hälsovården inklusive äldreomsorgen organiseras inom ramen för Egentliga Finlands välfärdsområde måste denna typ av svenskspråkig tjänst särskilt bevakas.

Förutom en utvecklad rådgivning inom äldreomsorgen efterfrågades en mera samlad information om stadens och de privata organisationernas tjänster för svenskspråkiga seniorer.

Trots Corona, strejk och strulande teknik så kunde boendeseminariet genomföras i en god och varm stämning. Frågeställningarna upplevdes som relevanta och det fanns ett uppenbart behov av att komma samman. En stor uppslutning av pensionärer ställer särskilda krav på utrymme och teknik - en lärdom att ta till sig.

Ett stort tack till alla deltagare och inledare och ett särskilt tack till boendeseminariets medhjälpare Carita Isaksson, Gunveig Jörkell, Eini Pihlajamäki, Barbro Sipilä, Leena Sjöblom och Kjell Wennström för värdefulla insatser.

Livet är gott då man umgås med människor som gör en glad!

Åbo den 22.4.2022

Margita Vainio

Seminarieledare